

зарплат. Звичайно, банк може підвищити його через місяць, квартал, або рік, коли переконається, що позичальник активно користується карткою і акуратно гасить борг, не доводячи до штрафних санкцій.

За цією формою кредитування фізичних осіб майбутнє, адже саме кредитні картки витісняють готівку з обігу, оскільки є більш зручними як для розрахунку, для переміщення тощо. Та й дана сфера, що вже давно набула статусу повсякденності у розвинутих країнах, постійно потребує вдосконалення та розвитку.

Література:

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р №2121 – III // (зі змінами та доповненнями) // <http://www.rada.kiev.ua>

2. Улановский А. Потребительский кредит: что нужно знать перед тем, как идти в банк // *Финансы для всех.* – 2017. – № 12. – С. 10-11.

3. Литвинцева Г.С. Проблеми кредитування населення в умовах економічної нестабільності. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/336/1/Литвинцева%20Г>

4. Башлай С.В. Теоретичні аспекти та особливості банківського кредитування фізичних осіб в Україні / С.В. Башлай, Н.О. Лобода // *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України.* Т. 12: Збірник наукових праць: Наукове видання. – Суми: Мрія-1 ЛТД; УАБС, 2015. – 234 с.

5. Куртвелієва Д.Д. Сучасний стан кредитування фізичних осіб в Україні та шляхи його удосконалення. [Електронний ресурс] Електронне наукове 11 фахове видання "Ефективна економіка". – 2016. №6. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=237>

6. Зубишена О.В. Особливості банківського кредитування фізичних осіб в Україні. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2013/Economics/1_133245.doc.htm

7. Голюк В.Я. Кредитування як чинник фінансової кризи // *Економічний форум* №2 2014 с 178-183 [Електронний ресурс] : Режим доступу: http://lutskntu.com.ua/sites/default/files/u_nomeri_2_2014_noviy.pdf

8. Національний банк України [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index> (дата звернення 08.03.2018)

9. Українське бюро кредитних історій [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://ubki.ua> (дата звернення 08.03.2018)

Ігор ПАЩУК

студент факультету банківського бізнесу

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

к. е. н., доцент Забчук Г.М.

КРИПТОВАЛЮТИ: ОСОБЛИВОСТІ І ПЕРЕВАГИ

Криптовалюта – найбільш гучна інновація фінансового світу за останні роки. Сьогодні ні для кого не є новими слова: біткойн, криптовалюта та їх синоніми. В результаті нестійкості системи грошового обігу, яка виявилася після фінансової кризи 2008-2009 рр. з'явилася ідея створення нових валют і набув поширення термін «криптовалюта», що трактується науковцями як цифрова система платежів та грошових переказів, заснована на новітніх технологіях за принципами криптографії з метою функціонування як безпечної, анонімної, децентралізованої, стабільної віртуальної валюти [1]. Основними перевагами даного виду валют є відсутність

емісійного центру, контролю та обмежень випуску, повна анонімність, здатність генерувати валюту самостійно за допомогою майнінгу, захищеність від інфляції, відсутність впливу факторів зовнішнього середовища (окрім ринкових попиту і пропозиції) тощо. Проте, попри всі переваги та різноманітність поширення біткоїнів, їх перспективи достатньо неоднозначні. Одні країни регламентують цю валюту на законодавчому рівні та стимулюють її обіг, інші ж навпаки – забороняють її використання або вносять істотні обмеження щодо обігу цієї валюти. Як показує аналіз еволюції попередніх видів грошей, цей процес характеризується постійним протистоянням між ринком (який створює ще один вид грошей) і державою (яка намагається "націоналізувати" їх емісію). Гучні заяви про необхідність "опанувати" процес випуску (майнінгу) криптовалют, що звучать з боку різних державних діячів, свідчать про те, що такого протистояння не вдасться уникнути й у цьому разі.

Очевидно, що нова глобальна економіка дійсно потребує принципово нових грошей. Але на цей статус уже є різні претенденти: колективні валюти, світова валюта, транснаціональні гроші, а тепер і криптовалюта. І якими насправді будуть нові глобальні гроші, поки що однозначно стверджувати не можна. Однак процес їх генезису вже розпочався. І у зв'язку з цим процес розвитку криптовалют, звичайно, не має залишатися поза увагою вчених і практиків [2].

Вітчизняні експерти вказують на різні приховані причини появи криптовалют: від прагнення продати якнайбільше потужних комп'ютерів для майнінгу (попит на які останнім часом упав у зв'язку з універсалізацією мініатюрних гаджетів) до послабленої через Brexit позиції Лондона як світового фінансового центру. Між ними можна вказати ще на зростаючу роль Китаю, комп'ютери виробництва якого саме і використовуються в основних майнінгових центрах, і посилення у світі боротьби з офшорами.

Будь яка криптовалюта представляє собою ланцюжок операцій (так званий блокчейн). В ньому зашифровані за допомогою різних алгоритмів, усі операції (блоки) з цією валютою впродовж всього періоду її існування [1]. Перевагою цього є те, що підробити або змінити дані в блоці операції практично неможливо. Криптовалюти впродовж розвитку зазнали чималих змін, деякі закріпились на ринку, інші ж зникли. Станом на 22 листопада 2018 року у світі нараховується 2083 різні криптовалюти, загальна капіталізація, яких становить 170 млрд. дол. США [3].

Однією з особливостей усіх криптовалют на відміну від традиційних (фіатних) грошей є те, що вся інформація про операції з тією чи іншою криптовалютою є повністю відкритою. Тобто учасник торгів на ринку криптовалют може відслідкувати, скільки, на яку суму і коли була проведена та чи інша операція партнера, знаючи при цьому лише адресу його криптогаманця.

Також слід зазначити, що практично усі криптовалюти побудовані на технології P2P (peer-to-peer). P2P - варіант архітектури, в основі якої стоїть мережа рівноправних вузлів. Мережі типу peer-to-peer (або P2P) засновані на принципі рівноправності учасників і характеризуються тим, що їх елементи можуть зв'язуватися між собою, на відміну від традиційної архітектури. Ця можливість дозволяє будь-якому користувачу криптовалют відслідковувати всі переміщення криптовалюти в мережі [2]. Також вся інформація про рух криптовалют зберігається одночасно на усіх комп'ютерах, які задіяні в ринку. В чистій мережі «peer-to-peer» не існує поняття клієнтів або серверів, лише рівні вузли, які одночасно функціонують як клієнти та сервери по відношенню до інших вузлів мережі. Така організація дозволяє зберігати працездатність мережі при будь-якій конфігурації доступних її учасників.

Перевагою більшості криптовалют є анонімність, яка з одного боку є досить приємним бонусом, а з іншого, є однією з причин, чому влада і фінансові системи не охоче прагнуть розуміти криптовалюту, мотивуючи це тим, що анонімність допомагає відмивати гроші і використовується виключно в злочинних цілях.

Другим стовпом криптовалют є їхня повна децентралізація, а саме відсутність емітента. Та чи інша криптовалюта створюється усіма учасниками ринку. Децентралізація дає те, що не може дати більшість фінансових систем - а саме незалежність у виборі чим і як торгувати. Також вважається що децентралізована криптовалюта не може існувати як платіжний інструмент в рамках однієї країни, оскільки її надзвичайно важко контролювати. Хоча судячи з досвіду це досить легко реалізовується.

Платформа блокчейн дозволяє виключити наявність посередників в ланцюжку продавець-покупець [2]. Використання технології блокчейна дасть можливість власникам даних вигідно використовувати інформацію, якою вони володіють. Це легко зрозуміти, оскільки можливості використання штучного інтелекту, який займається обробкою величезного об'єму інформації за короткий час, постійно зростають.

Користувачів біткоіна приваблює можливість здійснювати операції поза державним контролем. От вам і відповідь, що чітко розставляє всі крапки над "і": ми маємо справу з новим фінансовим інструментом в електронній формі, що дає можливість обходити національні й міжнародні вимоги валютного, розрахункового, інвестиційного, податкового та іншого фінансового законодавства, включаючи заходи щодо боротьби з відмиванням "брудних грошей" і фінансуванням тероризму [4].

Це не означає, що кожен "майнер" або просто власник криптовалюту неодмінно хоче порушити якийсь закон (хоча автоматично порушує існуючі вимоги валютного й податкового законодавства в тих країнах, де, як, наприклад, в Україні, вони досі ще достатньо жорсткі). Головне, що всі вони беруть участь у чужій грі, справжні правила якої їм навіть не відомі.

На даний момент криптовалютам притаманні так звані американські гірки, тобто ситуація коли великі гравці входять на ринок(через те що обсяги криптовалют не є величезними досить легко можна зосередити в одних руках величезні суми) вони фактично здатні в декілька кліків мишки обвалити ринок тієї чи іншої криптовалюту.

Активний розвиток криптовалютних відносин потребує правового врегулювання. На даний момент в Україні утворився правовий вакуум. Відповідно до чинного законодавства, криптовалюта в якості взаєморозрахунків використовуватися не може, відповідно, біткоіни як платіжний засіб неспроможні. Отже, фізичні чи юридичні особи, які використовують валюту біткоін, здійснюють операції та ведення бізнесу на власний страх та ризик без жодних гарантій зі сторони держави. НБУ застерігає від операцій з криптовалютами, в тому числі у біткоінах, поки не буде створена система правил, яка зможе запобігти зловживанням [4].

Ми вважаємо, що за криптовалютами майбутнє, оскільки вони надають безліч переваг перед фіатними грошима. Криптовалюти за останні два роки посіли значне місце у економіці, хоча наприклад 5 років назад про них практично ніхто нічого не знав. Сучасний світ розвивається дуже стрімко, і разом з ним з'являються нові проекти на базі криптовалют. Чого лише вартий проект VeChain, який називають вбивцею бюрократії. Цей і багато інших проектів лише підтверджують те, що потенціал і можливості криптовалют ще довго будуть гаслами революції в сучасній економіці.

Література:

1. Біткойн [Електронний ресурс].- режим доступу - <https://bitcoin.org/uk/developer-documentation>
2. Блокчейн [Електронний ресурс].- режим доступу - <https://www.blockchain.com/ru/>
3. Статистика криптовалют [Електронний ресурс].- режим доступу – <https://coinmarketcap.com/>
4. Національний банк України [Електронний ресурс].- режим доступу - <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>

Альбіна ПЕРІГ

студентка групи ЕУП-21

Тернопільської національної економічної університет

Науковий керівник: к.е.н., доцент Метлушко О. В.

ЕТАПИ ЕВОЛЮЦІЇ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Споживчий кредит – кошти, що надаються кредитором (банком або іншою фінансовою установою) фізичним особам на придбання споживчих товарів або послуг у тимчасове користування під відсотки на умовах строковості та платності. Він, зазвичай, надається для придбання товарів тривалого користування (автомобілі, меблі, складна побутова техніка), на споживчі цілі, на навчання, лікування тощо. Ці кредити можуть надавати банки, кредитні спілки, ломбарди, а також підприємства торгівлі чи сфери послуг. Його перевагами є короткі терміни оформлення та відсутність поручителів або застави. Такі кредити можуть надаватися на основі кредитної картки [5].

Простежимо етапи еволюції банківського споживчого кредитування в Україні:

I етап «Зародження» (1991-1995 рр.) – початок формування банківської системи незалежної України. Гіперінфляція призвела до зубожіння населення. В цей час на споживчі потреби банки кредитують лише своїх працівників. Споживче кредитування знаходиться в зародковому стані.

II етап «Становлення» (1995-2000 рр.). Банки активно впроваджують споживче кредитування у свою діяльність під високі відсоткові ставки. Розпочинається співпраця банків з торговельними мережами з метою розширення клієнтської бази.

III етап «Активізація» (2000-2005 рр.). Банки активно кредитують населення на споживчі потреби, спрощується процедура отримання кредиту. Обсяги споживчих кредитів значно перевищують обсяги кредитів суб'єктам господарювання.

IV етап «Кредитний бум» (2005-2008 рр.). Обсяги споживчого кредитування швидко зростають. Споживчі кредити користуються попитом серед населення і банки надають їх мінімально оцінюючи кредитоспроможність позичальників.

V етап «Криза» (2008-2010 рр.). На фоні фінансово-економічної кризи споживче кредитування населення уповільнюється і майже зовсім припиняється. Через девальвацію гривні боржники не в змозі виконати свої зобов'язання перед банками. Суттєво зростає проблемна заборгованість.

VI етап «Відновлення» (2010-2014 рр.). Характеризується відносно випереджаючим ростом обсягів споживчих кредитів порівняно з іншими видами, банки більше уваги приділяють оцінці кредитоспроможності позичальників.

VII етап «Криза. Нова хвиля» (2014- 2016). Деякі банки майже повністю припинили споживче кредитування через брак ресурсів. На тлі економічної нестабільності в державі населення відчуває нестачу коштів і тому звертається за кредитами, які не в змозі в подальшому повернути. Проблемна заборгованість